

NOSIOCI VLASNIŠTVA NAD POSLOVNIM SUBJEKTIMA U CRNOJ GORI
U 2011. GODINI, PO POLU

Sadržaj:

Predgovor.....	2
Uvod.....	3
1. Poslovni subjekti u Crnoj Gori.....	4
2. Nosioci vlasništva nad poslovnim subjektima u Crnoj Gori prema polu.....	5
3. Nosioci vlasništva nad poslovnim subjektima u Crnoj Gori prema polu, po opštinama.....	6
4. Nosioci vlasništva nad poslovnim subjektima u Crnoj Gori prema polu, po oblastima djelatnosti.....	8
5. Nosioci vlasništva nad poslovnim subjektima u Crnoj Gori prema polu, prema sektoru djelatnosti.....	10
6. Nosioci vlasništva nad poslovnim subjektima u Crnoj Gori prema polu, po klasi veličine.....	14
Zaključak.....	16
Prilog 1.....	17

Predgovor

Sve veća tražnja na nacionalnom i međunarodnom nivou za statistikom koja je razvrstana po polu, kreira nove izazove za Zavod za statistiku, kao zvaničnog proizvođača statistike iz više razloga:

Prvo, na nacionalnom nivou, osim kreiranja politike rodne ravnopravnosti, statistika razvrstana po polu, potrebna je i za druge politike, koje na indirektan način utiču na aspekte odnosa između žena i muškaraca.

Drugo, na globalnom nivou, statistika razvrstana po polu služi za mjerenje napretka u dostizanju Milenijumskih ciljeva i drugih globalnih politika koje za cilj imaju raodnu ravnopravnost. Treći cilj MDG eksplicitno poziva na ravnopravnost polova i osnaživanja žena, a sa njim su i povezani indikatori koji se odnose na obrazovanje, zapošljavanje i donošenje odluka.

Treće, Lisabonskom startegijom, države članice obavezale su se da povećaju učešće žena na tržištu rada, i da se jaz u zaposlenosti između žena i muškraca smanji do 2010. godine, dok se strategijom EU2020, kao prvi cilj postavlja da „75% populacije starosne dobi od 20 do 64 bi trebao biti zaposlen”, a kao indikator mjerenja definisana je stopa zaposlenosti po polu, za starosnu grupu od 20 do 64.

Kao odgovor na pomenute izazove i potrebe korisnika, Zavod za statistiku je u saradnji sa Vladinom kancelarijom za ravnopravnost polova, počeo 2005. godine da razvija statistiku razvrstanu po polu. U odnosu na raspoloživi broj podataka, svake druge godine izdaje se publikacija „Žene i muškarci u Crnoj Gori“.

Analiza „Nosioci vlasništva nad poslovnim subjektima po polu u 2011. godinu“, rezultat je daljih unapredjenja Zavoda za statistiku kada je u pitanju statistika razvrstana polu. Cilj ove analize jeste da prikaže odnos između nosioca vlasništva nad poslovnim subjektima prema polu, tj. procenat učešća ženske populacije u ukupnoj preduzetničkoj populaciji. Ovakav vid analize se prvi put objavljuje u Crnoj Gori, i kao takva nadamo se da će biti od koristi kreatorima politike rodne ravnopravnosti.

DIREKTORICA
mr Gordana Radojević

Uvod

Predmet posmatranja ove analize jesu aktivni poslovni subjekti koji svoju djelatnost obavljaju na teritoriji Crne Gore. Aktivni poslovni subjekti su subjekti koji su u posmatranoj godini obavljaju određenu djelatnost, imaju zaposlene radnike i ostvaruju određeni promet.

Nasuprot njima, registrovani poslovni subjekti, postoje u evidenciji kao pravne jedinice, ali tek momentom prikazivanja prvog zaposlenog radnika i prvog ostvarenog prometa, postaju stvarno aktivni, a samim tim i stvarni predmet praćenja kao statističke jedinice.

Za podatke koji su prikazani i obrađeni u ovoj analizi, po polu, kao izvor korišćen je statistički biznis registar. On se koristi isključivo u statističke svrhe i osnova je za sprovođenje svih statističkih istraživanja koja kao izvještajnu jedinicu prate preduzeća, njihove djelove kao i preduzetnike. Ovaj registar je od fundamentalnog značaja za prikupljanje potrebnih statističkih podataka koji su neophodni za indikatore ekonomskog razvoja i ako je zadovoljavajućeg kvaliteta to u značajnoj mjeri doprinosi boljoj efikasnosti i ekonomičnosti statističkih istraživanja.

U Statističkom biznis registru se evidentiraju sve promjene uz različitu periodiku ažuriranja, što skraćuje put za traženja i dobijanja podataka koji su objedinjeni na jednom mjestu. Dati registar pruža mogućnosti za podizanje nivoa pokrivenosti, odnosno otkrivanje netačnosti koje su evidentne naročito kada su u pitanju djelatnosti koje se često umnogome razlikuju od onih koje su registrovane, kao i kada su u pitanju kontakt podaci (adrese, broj telefona, e-mail adrese).

U ovom registru su objedinjena identifikaciona, stratifikaciona (finansijska) i demografska obilježja za sve aktivne poslovne subjekte na teritoriji Crne Gore.

Svakodnevno se radi na poboljšanju kvaliteta podataka i na ispunjenju glavnog cilja, a to je raspoloživost tačnih i ažurnih podataka u pravo vrijeme.

Kao eksterni izvori za ažuriranje podataka koriste se podaci iz Poreske uprava, Centralnog registra privrednih subjekata, kao i podaci dobijeni iz različitih poslovnih i granskih udruženja. Takođe, veoma važan izvor su statistička istraživanja koja povratnim informacijama doprinose poboljšanju kvaliteta podataka u ovom registru.

Objavlivanje podataka iz ovog statističkog registra vrši se isključivo na različitim nivoima agregiranja, što znači da se objavljuju razvrstani prema vrsti djelatnosti koju obavljaju, po opštinama u kojima se nalaze, prema klasi veličine kojoj na osnovu definisanih kriterijuma pripadaju, itd.

Ova Analiza, kao i druge analize koje se objavlju u Zavodu za statistiku namijenjene su unutrašnjim i spoljnim korisnicima - vladinim i nevladinim organizacijama, privrednicima, naučnim radnicima, studentima...

1. POSLOVNI SUBJEKTI U CRNOJ GORI

U Crnoj Gori je u 2011. godini bilo 21 127 aktivnih poslovnih subjekata, od čega najveći broj u klasi malih preduzeća 98,7% (ili 20 855).¹

Najviše aktivnih poslovnih subjekata bilo je u djelatnosti Trgovine na malo (osim trgovine motornim vozilima i motociklima) i Trgovine na veliko (osim trgovine motornim vozilima i motociklima).

Tabela br. 1: Broj poslovnih subjekata po sektorima djelatnosti i po opštinama²

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	UKUPNO
Andrijevica	2	0	7	0	0	0	28	5	4	0	0	0	1	0	2	1	0	0	0	0	0	50
Bar	8	3	89	1	2	152	829	334	232	26	2	91	110	72	3	1	8	24	96	1	1	2 085
Bijelo Polje	33	2	139	0	0	59	455	188	85	15	2	2	38	7	6	1	1	9	31	0	0	1 073
Budva	8	1	90	1	1	326	670	94	450	31	8	204	199	129	3	2	4	28	45	0	0	2 294
Danilovgrad	8	0	51	1	1	36	132	27	17	3	0	2	18	3	3	0	0	2	4	0	0	308
Zabljak	0	0	12	0	1	8	35	3	28	1	0	2	2	6	1	0	0	2	0	0	0	101
Berane	6	2	75	1	0	22	258	33	30	2	1	0	15	3	3	0	3	8	3	0	0	465
Kolasiin	4	0	16	1	1	7	48	6	35	1	0	4	10	8	1	0	0	1	1	0	0	144
Kotor	10	5	52	1	0	84	343	38	109	13	5	125	102	44	2	2	2	12	18	0	0	967
Mojkovac	2	0	26	0	1	8	54	10	10	1	0	1	1	3	1	1	0	0	0	0	0	119
Nikšić	26	8	178	1	4	117	856	90	90	21	7	6	81	30	4	2	1	18	23	0	0	1 563
Plav	2	2	7	0	0	5	52	5	12	1	0	0	4	0	4	0	0	2	2	0	0	98
Pluzine	3	0	3	0	0	0	10	1	6	0	0	0	1	1	2	0	0	2	0	0	0	29
Prijevlja	10	1	60	0	0	23	229	50	49	4	2	1	9	5	3	1	1	5	26	0	0	479
Rozaje	14	1	117	0	1	37	136	40	30	2	0	0	11	5	4	2	1	1	2	0	0	404
Tivat	2	1	49	0	3	84	226	25	66	5	0	30	62	32	2	0	2	8	17	0	0	614
Podgorica	32	25	481	17	17	599	3230	248	493	265	96	166	822	182	17	20	22	85	210	1	14	7 042
Ulcinj	4	1	68	0	1	55	397	102	165	14	0	21	33	23	2	0	0	4	21	0	0	911
H.Novi	14	2	122	0	2	210	597	88	301	33	13	125	154	55	3	6	10	19	53	1	0	1 808
Cetinje	3	2	66	0	0	21	288	69	28	12	1	8	20	18	3	0	3	4	12	0	0	558
Šavnik	1	0	1	1	2	1	7	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	15
UKUPNO	192	56	1709	25	37	1854	8880	1456	2241	450	137	788	1694	626	69	39	58	234	564	3	15	21 127

Ono što može jasno da se vidi iz prikazane tabele jeste da u svakoj opštini najveći broj poslovnih subjekata svoju aktivnost obavlja u sektoru G - Trgovina na veliko i na malo, popravka mot. voz. i motocikala. Zatim se kao veoma značajni mogu navesti sektori M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti F - Građevinarstvo I- Usluge pružanja smještaja i hrane i C - Prerađivačka industrija. Kao sektori sa najmanjim brojem poslovnih subjekata, po prikazanoj tabeli, navedeni su sektori

¹ Kriterijumi podjele dati su na strani 14.

² Puni nazivi djelatnosti prikazani su u Prilogu 1. na kraju dokumenta

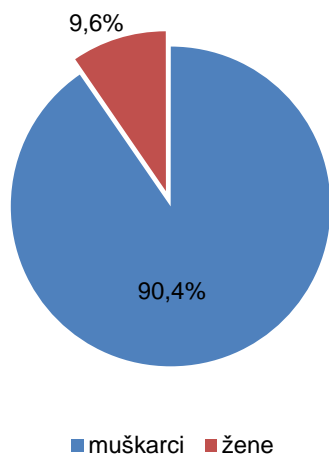
Q - Zdravstvo i socijalna zaštita, T - Djelatnost domaćinstva kao poslodavca i U - Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela.

Analizirajući stanje po opštinama, najveći broj poslovnih subjekata za 2011 god. je zabilježen u Podgorici i iznosi 7 042, što predstavlja 33,3% od ukupnog broja, dok je najmanje u Šavniku, odnosno, 15 poslovnih subjekata koji čine 0,1%.

2. NOSIOCI VLASNIŠTVA NAD POSLOVNIM SUBJEKTIMA U CRNOJ GORI, UKUPNO PREMA POLU

Od ukupnog broja aktivnih poslovnih subjekata u kojima su nosioci vlasništva muškarci bilo je 19 102, a poslovnih subjekata u kojima su nosioci vlasništva žene bilo je 2 025.

Grafik br. 1: Nosioci vlasništva nad poslovnim subjektima u Crnoj Gori

Uključenost žena u donošenje odluka je veoma važan indikator modernizacije društva. Posjedovanje preduzeća je ključni korak ka društveno-ekonomskoj jednakosti žena i muškaraca. U isto vrijeme, uključenost žena u donošenje odluka sa aspekta poslovnih operacija predstavlja istinsko osnaživanje. Kao što se može zaključiti na osnovu prethodnog grafika, većina crnogorskih kompanija pripada muškarcima.

S obzirom na ostvareni nivo uporedivosti podataka za Crnu Goru sa podacima ostalih zemalja, poređenja radi, kao interesantne navodimo podatke o procentu žena kao nosioca vlasništva u

zemljama, kao što su : Austrija (33,9%), Bugarska (37,7%), Estonija (35%), Francuska (28%), Island (21%), Italija (24%), Litvanija(31,3%), Njemačka(31%), Mađarska(30%), itd.³

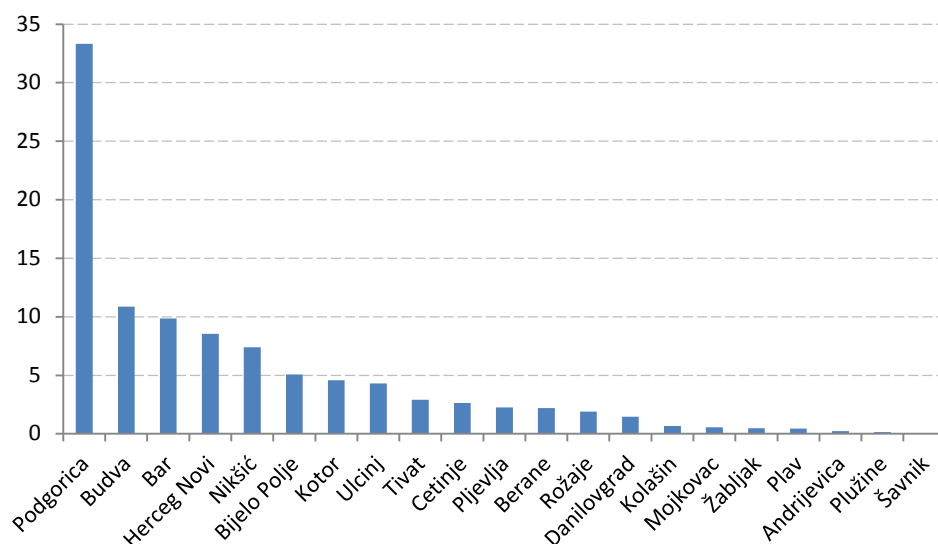
---

³<http://suitcaseentrepreneur.com/entrepreneurs/how-successful-are-female-entrepreneurs-in-europe/http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-women/wes.htm>

3. NOSIOCI VLASNIŠTVA NAD POSLOVNIM SUBJEKTIMA U CRNOJ GORI PREMA POLU, PO OPŠTINAMA

Od ukupnog broja aktivnih poslovnih subjekata u Crnoj Gori, pored opštine Podgorica, najveći broj njih je u opštini Budva (10,9%) i u opštini Bar (9,9%).

Grafik br. 2: Poslovni subjekti po opštinama u Crnoj Gori, 2011

Sagledavajući stanje po polu nosioca vlasništva po opštinama u Crnoj Gori, može se primijetiti da najveći procenat vlasništva nad poslovnim subjektima, žene imaju u sljedećim opštinama:

- Kolašin (22,2%);
- Plužine (17,2%);
- Mojkovac (14,3%);
- Danilovgrad (13%);
- Berane (12%) i
- Budva (12%).

Tabela br. 2: Nosioci vlasništva nad poslovnim subjektima u Crnoj Gori, po opštinama

Naziv opštine	Ukupno	Broj poslovnih subjekata u vlasništvu žena	Broj poslovnih subjekata u vlasništvu muškaraca	Procenat poslovnih subjekata u vlasništvu žena	Procenat poslovnih subjekata u vlasništvu muškaraca
Andrijevića	50	5	45	10%	90%
Bar	2 085	185	1 900	9%	91%
Berane	465	52	413	12%	88%
Bijelo Polje	1 073	89	984	8%	92%
Budva	2 294	269	2 025	12%	88%
Cetinje	558	37	521	6,6%	93,4%
Danilovgrad	308	41	267	13%	86,7%
Herceg Novi	1 808	149	1 659	8,3%	91,7%
Kolašin	144	32	112	22,2%	77,8%
Kotor	967	96	871	9,9%	90,1%
Mojkovac	119	17	102	14,3%	85,7%
Nikšić	1 563	140	1 423	9%	91%
Plav	98	9	89	9,2%	90,8%
Pljevlja	479	51	428	10,65%	89,35%
Plužine	29	5	24	17,2%	82,8%
Podgorica	7 042	695	6 347	10,5%	89,5%
Rožaje	404	22	382	5,45%	94,55%
Tivat	614	70	544	11,4%	88,6%
Ulcinj	911	52	859	5,7%	94,3%
Žabljak	101	9	92	8,9%	91,1%
Šavnik	15	0	15	0%	100%
Ukupno	21 127	2 025	19 102		

U opštini Podgorica, u odnosu na ukupan broj aktivnih poslovnih subjekata, izuzetno mali broj je u vlasništvu ženskog dijela populacije i to svega 10,5%.

U opštinama Šavnik (100%), Rožaje (95,5%), Ulcinj (94,3%), Cetinje (93,4%), Nikšić (91%), Bar (91%), Bijelo Polje (92%), kao i u ostalim opštinama očigledna je prevlast na strani muškog dijela preduzetničke populacije.

4. NOSIOCI VLASNIŠTVA NAD POSLOVNIM SUBJEKTIMA U CRNOJ GORI PREMA POLU, PREMA SEKTORU DJELATNOSTI

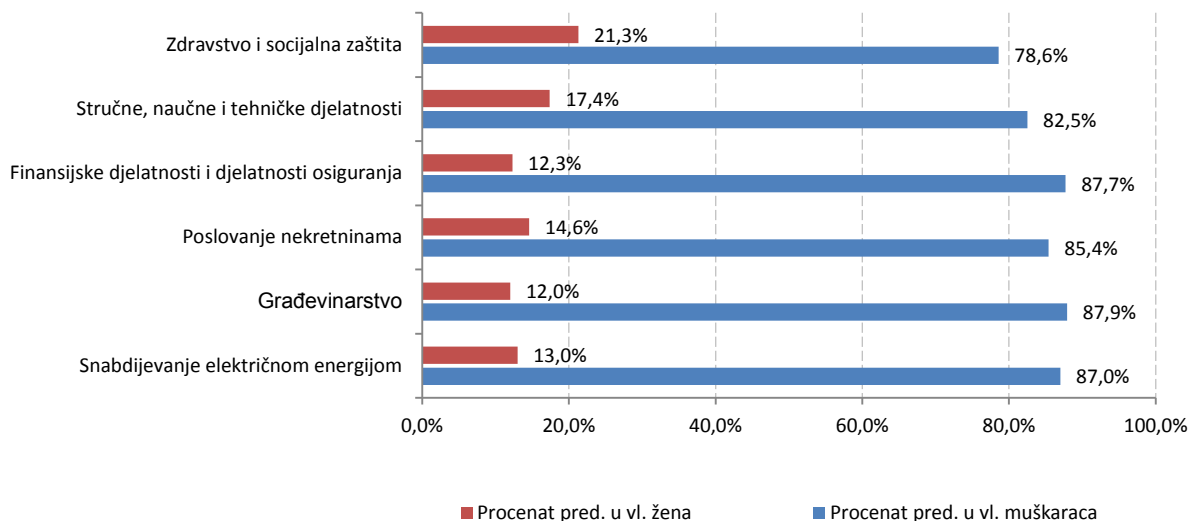
Sektor djelatnosti predstavlja prvi nivo razvrstavanja i označava se slovom. U Klasifikaciji djelatnosti KD 2010 postoji 21 sektor djelatnosti, za razliku od prethodne koja je imala 17 sektora.

Tabela br. 3: Nosioci vlasništva nad poslovnim subjektima u Crnoj Gori po polu, prema sektorima djelatnosti

Oznaka	Naziv sektora	Ukupan broj preduzeća	Broj poslovnih subjekata u vlasništvu muškaraca	Broj poslovnih subjekata u vlasništvu žena	Procenat poslovnih subjekata u vlasništvu muškaraca	Procenat poslovnih subjekata u vlasništvu žena
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	207	195	12	94,2%	5,8%
B	Vađenje ruda i kamena	56	53	3	94,6%	5,3%
C	Prerađivačka industrija	1693	1576	117	93,1%	6,9%
D	Snabdijevanje električnom energijom	23	20	3	87,0%	13,0%
E	Snabdijevanje vodom	29	26	3	89,7%	10,3%
F	Građevinarstvo	1848	1625	223	87,9%	12,0%
G	Trg. na veliko i malo, popr.mot. voz. i motoc.	8590	7878	712	91,7%	8,2%
H	Saobraćaj i skladištenje	1415	1355	60	95,8%	4,2%
I	Usluge pružanja smještaja i hrane	2165	1963	202	90,7%	9,3%
J	Informisanje i komunikacije	445	406	39	91,2%	8,7%
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	138	121	17	87,7%	12,3%
L	Poslovanje nekretninama	760	649	111	85,4%	14,6%
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	1363	1125	238	82,5%	17,4%
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	635	564	71	88,8%	11,1%
O	Državna uprava i odbrana i obavezno soc.osig.	59	50	9	84,7%	15,2%
P	Obrazovanje	115	100	15	87,0%	13,0%
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita	384	302	82	78,6%	21,3%
R	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	296	270	26	91,2%	8,7%
S	Ostale uslužne djelatnosti	890	809	81	90,9%	9,1%
T	Djelatnost domaćinstva kao poslodavca	1	0	1	0%	100%
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	15	15	0	100%	0%

Zbog velikog broja sektora djelatnosti prikazanih u Tabeli 4., grafički se prikazuju samo određeni sektori u kojima je učešće ženske preduzetničke populacije značajno i uporedivo i to: „Snabdijevanje električnom energijom“, „Građevinarstvo“, „Poslovanje nekretninama“, „Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja“, „Stručne, naučne i tehničke djelatnosti“ i „Zdravstvo i socijalna zaštita“.

Grafik br. 3: Nosioci vlasništva nad poslovnim subjektima u Crnoj Gori po polu, prema sektorima djelatnosti

Kada je u pitanju pregled nosioca vlasništva po polu, posmatranih po sektorima djelatnosti, aktivni poslovni subjekti u sektorima: „Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti“ (91,2%); „Saobraćaj i skladištenje“ (95,8%); „Usluge pružanja smještaja i hrane“ (90,7%); „Informisanje i komunikacije“ (91,2%); najviše u vlasništvu muškaraca.

5. NOSIOCI VLASNIŠTVA NAD POSLOVNIM SUBJEKTIMA U CRNOJ GORI PREMA POLU, PO OBLASTIMA DJELATNOSTI

Od 08. aprila 2011. godine na snazi je nova klasifikacija djelatnosti KD 2010 koja po svojoj strukturi u potpunosti odgovara klasifikaciji NACE Rev. 2. Razlika između nje i do tada važeće klasifikacije djelatnosti je ta što je šifra djelatnosti imala 5 cifara gdje je peta cifra uvedena usljed nacionalnih potreba, a po novoj klasifikaciji šifra djelatnosti ima 4 cifre. Takođe, značajne su razlike i u sadržini jer su uvedeni novi sektori, a neki postojeći su podijeljeni.⁴

Tabela br. 4: Nosioci vlasništva nad poslovnim subjektima u Crnoj Gori, po polu, po oblastima djelatnosti

Naziv oblasti djelatnosti	Ukupan broj poslovnih subjekata	Broj poslovnih subjekata u vlasništvu muškaraca	Broj poslovnih subjekata u vlasništvu žena	Procenat poslovnih subjekata u vlasništvu muškaraca	Procenat poslovnih subjekata u vlasništvu žena
Polj. proizvodnja, lov i prateće uslužne djelatnosti	140	128	12	91,4%	8,6%
Šumarstvo i sječa drveća	34	34	0	100%	0%
Ribarstvo i akvakulture	33	33	0	100%	0%
Vađenje uglja	1	1	0	100%	0%
Vađenje ruda metala	2	2	0	100%	0%
Ostalo rudarstvo	52	49	3	94,2%	5,8%
Uslužne djelatnosti u vezi s rudarstvom	1	1	0	100%	0%
Proizvodnja prehrambenih proizvoda	458	426	32	93,0%	7,0%
Proizvodnja pića	31	30	1	96,8%	3,2%
Proizvodnja tekstila	45	43	2	95,6%	4,4%
Proizvodnja odijevnih predmeta	50	44	6	88,0%	12,0%
Proizvodnja kože i predmeta od kože	13	13	0	100%	0%
Prer.dr. i pr.od drv.,plute,slame i pruća, osim namještaja	266	258	8	97,0%	3,0%
Proizvodnja papira i proizvoda od papira	48	40	8	83,3%	16,7%
Stampanje i umnožavanje audio i video zapisa	120	106	14	88,3%	11,7%
Proizvodnja koksa i derivata nafte	1	1	0	100%	0%
Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	32	29	3	90,6%	9,4%
Proizv. osnovnih farmaceutskih proizvoda i preparata	6	6	0	100%	0%
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	64	59	5	92,2%	7,8%
Proizv. proizvoda od ostalih nemetalnih minerala	118	108	10	91,5%	8,5%
Proizvodnja osnovnih metala	30	28	2	93,3%	6,7%
Proizv. metalnih proizvoda, osim mašina i uređaja	163	154	9	94,5%	5,5%
Proizv.kompjuter, elektronskih i optičkih proizvoda	27	23	4	85,2%	14,8%
Proizvodnja električne opreme	9	8	1	88,9%	11,1%
Proizv. mašina i opreme na dr. mjestu nepomenute	13	12	1	92,3%	7,7%
Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	7	7	0	100%	0%
Proizvodnja ostalih saobraćajnih sredstava	3	3	0	100%	0%
Proizvodnja namještaja	77	74	3	96,1%	3,9%
Ostale prerađivačke djelatnosti	43	39	4	90,7%	9,3%
Popravka i montaža mašina i opreme	69	65	4	94,2%	5,8%
Snabd. el.energ., gasom, parom i toplom vodom	23	20	3	87,0%	13,0%
Skupljanje, obrada i distribucija vode	6	6	0	100%	0%

⁴Sve detaljnije informacije se mogu naći u Publikaciji – klasifikacija djelatnosti koja se nalazi na sajtu www.monstat.org

Tabela br. 4: Nosioci vlasništva nad poslovnim subjektima u Crnoj Gori, po polu, po oblastima djelatnosti

/nastavak/

Naziv oblasti djelatnosti	Ukupan broj poslovnih subjekata	Broj poslovnih subjekata u vlasništvu muškaraca	Broj poslovnih subjekata u vlasništvu žena	Procenat poslovnih subjekata u vlasništvu muškaraca	Procenat poslovnih subjekata u vlasništvu žena
Polj. proizvodnja, lov i prateće uslužne djelatnosti	140	128	12	91,4%	8,6%
Šumarstvo i sječa drveća	34	34	0	100%	0%
Ribarstvo i akvakulture	33	33	0	100%	0%
Vađenje uglja	1	1	0	100%	0%
Vađenje ruda metala	2	2	0	100%	0%
Ostalo rudarstvo	52	49	3	94,2%	5,8%
Uslužne djelatnosti u vezi s rudarstvom	1	1	0	100%	0%
Proizvodnja prehrambenih proizvoda	458	426	32	93,0%	7,0%
Proizvodnja pića	31	30	1	96,8%	3,2%
Proizvodnja tekstila	45	43	2	95,6%	4,4%
Proizvodnja odijevnih predmeta	50	44	6	88,0%	12,0%
Proizvodnja kože i predmeta od kože	13	13	0	100%	0%
Prer.dr.v. i pr.od drv.,plute,slame i pruća, osim namještaja	266	258	8	97,0%	3,0%
Proizvodnja papira i proizvoda od papira	48	40	8	83,3%	16,7%
Stampanje i umnožavanje audio i video zapisa	120	106	14	88,3%	11,7%
Proizvodnja koksa i derivata nafte	1	1	0	100%	0%
Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	32	29	3	90,6%	9,4%
Proizv. osnovnih farmaceutskih proizvoda i preparata	6	6	0	100%	0%
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	64	59	5	92,2%	7,8%
Proizv. proizvoda od ostalih nemetalnih minerala	118	108	10	91,5%	8,5%
Proizvodnja osnovnih metala	30	28	2	93,3%	6,7%
Proizv. metalnih proizvoda, osim mašina i uređaja	163	154	9	94,5%	5,5%
Proizv.kompjutera, elektronskih i optičkih proizvoda	27	23	4	85,2%	14,8%
Proizvodnja električne opreme	9	8	1	88,9%	11,1%
Proizv. mašina i opreme na dr. mjestu nepomenute	13	12	1	92,3%	7,7%
Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	7	7	0	100%	0%
Proizvodnja ostalih saobraćajnih sredstava	3	3	0	100%	0%
Proizvodnja namještaja	77	74	3	96,1%	3,9%
Ostale prerađivačke djelatnosti	43	39	4	90,7%	9,3%
Popravka i montaža mašina i opreme	69	65	4	94,2%	5,8%
Snabd. el.energ., gasom, parom i toplom vodom	23	20	3	87,0%	13,0%
Skupljanje, obrada i distribucija vode	6	6	0	100%	0%
Skupljanje, obrada i odlaganje otpada	17	16	1	94,1%	5,9%
Čišćenje živ.sr. i dr.akt. u vezi sa upr. otpadom	6	4	2	66,7%	33,3%
Izgradnja zgrada	778	685	93	88,0%	12,0%
Izgradnja ostalih građevina	255	219	36	85,9%	14,1%
Specijalizovani građevinski radovi	815	721	94	88,5%	11,5%
Trg. na vel.i trg. na malo; popr.mot.vozila i motocikala	545	530	15	97,2%	2,8%
Trg. na vel.osim trgovine mot.vozilima i motociklima	3 632	3 358	274	92,5%	7,5%
Trg. na malo, osim trgovine mot. vozilima i motocikl.	4 413	3 990	423	90,4%	9,6%
Kopneni saobraćaj i cjevovodni transport	1 116	1 076	40	96,4%	3,6%
Vodeni saobraćaj	19	16	3	84,2%	15,8%
Vazdušni saobraćaj	10	9	1	90,0%	10,0%
Skladištenje i prateće aktivnosti u saobraćaju	262	247	15	94,3%	5,7%
Poštanske i kurirske aktivnosti	8	7	1	87,5%	12,5%
Smještaj	424	374	50	88,2%	11,8%
Djelatnost pripremanja i posluživanja hrane i pića	1 741	1 589	152	91,3%	8,7%
Izdavačke djelatnosti	75	65	10	86,7%	13,3%

Tabela br. 4: Nosioci vlasništva nad poslovnim subjektima u Crnoj Gori, po polu, po oblastima djelatnosti

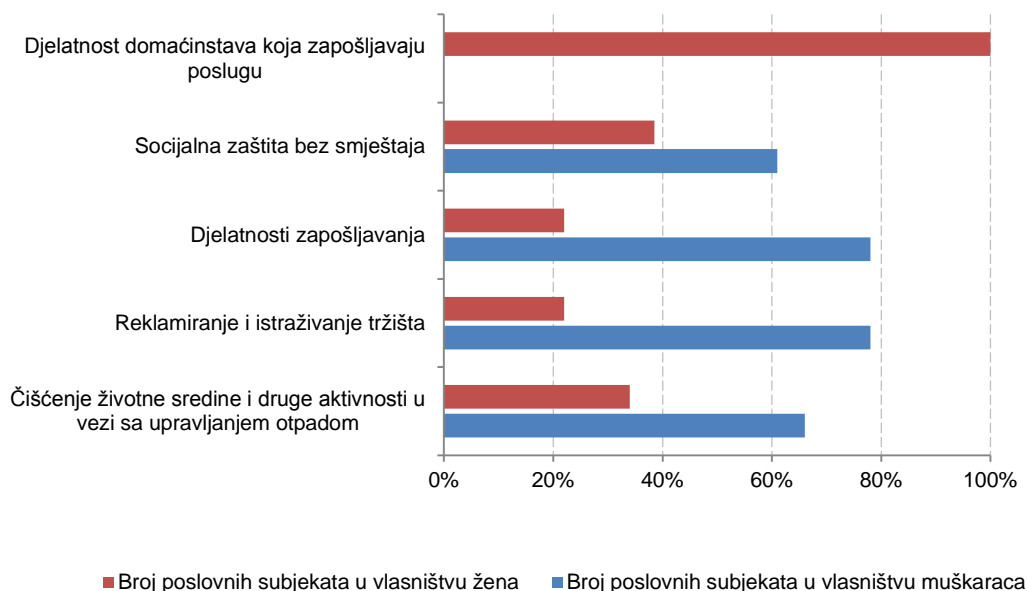
/nastavak/

Naziv oblasti djelatnosti	Ukupan broj poslovnih subjekata	Broj poslovnih subjekata u vlasništvu muškaraca	Broj poslovnih subjekata u vlasništvu žena	Procenat poslovnih subjekata u vlasništvu muškaraca	Procenat poslovnih subjekata u vlasništvu žena
Film., video i tv.prod.,snim.zv.zapisa i izdav.muz. zap.	74	66	8	89,2%	10,8%
Programske aktivnosti i emitovanje	29	28	1	96,6%	3,4%
Telekomunikacije	82	75	7	91,5%	8,5%
Kompjutersko program., konsult. i s tim pov.djel.	159	149	10	93,7%	6,3%
Informacione uslužne djelatnosti	26	23	3	88,5%	11,5%
Finansijske usluge, osim osig. i penzijskih fondova	72	67	5	93,1%	6,9%
Osig., reosig. i penz. fondovi, osim obav.soc. osig.	16	15	1	93,8%	6,3%
Pomoćne aktivnosti u finansijskim uslugama i osig.	50	39	11	78,0%	22,0%
Poslovanje nekretninama	760	649	111	85,4%	14,6%
Pravni i računovodstveni poslovi	295	262	33	88,8%	11,2%
Upravljačke djelatnosti; savjetovanje u vezi sa upr.	470	351	119	74,7%	25,3%
Arhitektonske i inž.djel.; inž. ispitivanje i analize	272	238	34	87,5%	12,5%
Naučno istraživanje i razvoj	7	7	0	100%	0%
Reklamiranje i istraživanje tržišta	172	135	37	78,5%	21,5%
Ostale stručne, naučne i tehničke djelatnosti	106	94	12	88,7%	11,3%
Veterinarska djelatnost	41	38	3	92,7%	7,3%
Iznajmljivanje i lizing	199	177	22	88,9%	11,1%
Djelatnosti zapošljavanja	9	7	2	77,8%	22,2%
Djel. put. ag., tur-operatora, usl.reserv. i prat.akt.	270	237	33	87,8%	12,2%
Zaštitne i istražne djelatnosti	42	40	2	95,2%	4,8%
Usluge održavanje objekata i okoline	41	37	4	90,2%	9,8%
Kancelarijsko-adm. i dr.pomoćne poslovne djelatnosti	74	66	8	89,2%	10,8%
Javna uprava i odbrana; obavezno soc. osiguranje	59	50	9	84,7%	15,3%
Obrazovanje	115	100	15	87,0%	13,0%
Zdravstvene djelatnosti	366	290	76	79,2%	20,8%
Socijalna zaštita sa smještajem	5	4	1	80,0%	20,0%
Socijalna zaštita bez smještaja	13	8	5	61,5%	38,5%
Kreativne, umjetničke i zabavne djelatnosti	8	8	0	100%	0%
Djelatnost biblioteka, arhiva, muzeja i ostale kult.djel.	12	12	0	100%	0%
Kockanje i klađenje	88	81	7	92,0%	8,0%
Sportske, zabavne i rekreativne djelatnosti	188	169	19	89,9%	10,1%
Djelatnosti udruženja	355	344	11	96,9%	3,1%
Popravke komp. i predmeta za l. up. i up.u dom.	166	156	10	94,0%	6,0%
Ostale lične uslužne djelatnosti	369	309	60	83,7%	16,3%
Djelatnost domaćinstava koja zapošljavaju posluđu	1	0	1	0%	100%
Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	15	15	0	100%	0%

Zbog velikog broja oblasti djelatnosti prikazanih u Tabeli br. 4 grafički se prikazuju samo oblasti djelatnosti u kojima je učešće ženske preduzetničke populacije u određenoj mjeri značajno i uporedivo, kao što su:

- Čišćenje životne sredine;
- Reklamiranje i istraživanje tržišta;
- Djelatnost zapošljavanja;
- Socijalna zaštita bez smještaja;
- Djelatnost domaćinstava koja zapošljavaju posluđu.

Grafik br. 4: Nosioci vlasništva nad poslovnim subjektima u Crnoj Gori, po polu, po oblastima djelatnosti

Udio aktivnih poslovnih subjekata koji se nalaze u vlasništvu žena najveći je u oblastima socijalne zaštite (38,5%), zapošljavanja (22,2%), reklamiranja i istraživanja tržišta (21,5%) i čišćenja životne sredine (33,3%). Zatim slijede zdravstvena zaštita (20,8%), socijalna zaštita sa smještajem (20%), pomoćne aktivnosti u finansijskim uslugama i osiguranju (22%) i ostale lične uslužne djelatnosti (16,3%).

Kada je u pitanju pregled nosioca vlasništva posmatranih po oblastima djelatnosti (na nivou dvije cifre), ono što se odmah može primijetiti jeste da su aktivni poslovni subjekti čija je djelatnost povezana sa šumarstvom, ribarstvom, vađenjem ruda i metala, proizvodnjom kože, proizvodnjom farmaceutskih proizvoda, proizvodnjom motornih vozila, proizvodnjom ostalih saobraćajnih sredstava, naučnog istraživanja i razvoja, u potpunosti u vlasništvu muškog dijela populacije (100%).

6. NOSIOCI VLASNIŠTVA NAD POSLOVNIM SUBJEKTIMA U CRNOJ GORI PREMA POLU, PO KLASI VELIČINE

Klasifikacija poslovnih subjekata po klasama veličine se vrši po osnovu Zakona o računovodstvu i reviziji Crne Gore (Sl. list br.80/08) i po osnovu kriterijuma propisanih regulativama Evropske Unije.

Klasa veličine se određuje na osnovu tri kriterijuma i to:

- broja zaposlenih,
- ostvarenog prometa i
- aktive.

Pravna lica, u smislu ovog zakona, razvrstavaju se na mala, srednja i velika, u zavisnosti od prosječnog broja zaposlenih, ukupnog prihoda na godišnjem nivou i ukupne aktive.

U srednja pravna lica razvrstavaju se pravna lica koja na dan sastavljanja finansijskih iskaza ispunjavaju dva od tri sljedeća kriterijuma:

- da je prosječan broj zaposlenih u godini za koju se podnosi godišnji izveštaj od 50 do 250;
- da je ukupan prihod na godišnjem nivou od 10 000 000 do 50 000 000 EUR-a;
- da je ukupna aktiva od 10 000 000 do 43 000 000 EUR-a.

Pravna lica čija su dva od tri kriterijuma niža od najnižih kriterijuma iz stava 2 člana 3a razvrstavaju se u mala pravna lica, a pravna lica čija su dva od tri kriterijuma viša od najviših kriterijuma iz stava 2 istog člana razvrstavaju se u velika pravna lica.⁵

U Crnoj Gori, samo jedna žena je vlasnica, odnosno nosilac vlasništva nad preduzećem koje pripada klasi velikih preduzeća.

Tabela br. 5: Nosioci vlasništva nad poslovnim subjektima u Crnoj Gori, po klasi veličine

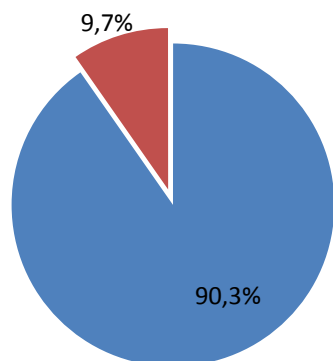
Klasa veličine preduzeća	Ukupno	Broj preduzeća u vl. muškaraca	Broj preduzeća u vl. žena	Procenat preduzeća u vl. muškaraca	Procenat preduzeća u vl. žena
Mala	20 855	18 838	2 017	90,3%	9,7%
Srednja	230	223	7	96,9%	3,1%
Velika	42	41	1	97,6%	2,4%

Analizirajući stanje po polu, nosioca vlasništva nad aktivnim poslovnim subjektima, po klasi veličine, dolazi se do podatka da iako u sve tri klase veličine primat vlasništva imaju muškarci, najveći procenat vlasništva žene imaju u klasi malih preduzeća (9,7%).

⁵Izvor: Zakon o računovodstvu i reviziji Crne Gore (član 3a) (Sl. list br.80/08, od 26.12.2008)

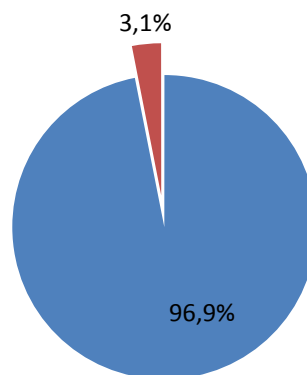
Grafik br. 5: Vlasnička struktura preduzeća u Crnoj Gori, po klasi veličine

mala

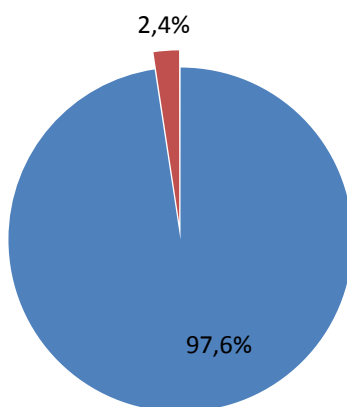
■ Procenat preduzeća u vl. muškaraca
■ Procenat preduzeća u vl. žena

srednja

■ Procenat preduzeća u vl. muškaraca
■ Procenat preduzeća u vl. žena

velika

■ Procenat preduzeća u vl. muškaraca
■ Procenat preduzeća u vl. žena

7. ZAKLJUČAK

Ova analiza je pokazala, posmatrano sa nekoliko različitih aspekata, da su žene još uvijek u neravnopravnom položaju kao nosioci vlasništva nad poslovnim subjektom, u poređenju sa muškarcima.

Posmatrano po opštinama, zaključak koji proizilazi je da su žene kao nosioci vlasništva nad poslovnim subjektima procentualno najviše zastupljene u opštinama Kolašin, Plužine i Danilovgrad, a najmanje u opštini Šavnik.

Djelatnosti u kojima su najviše zastupljene žene kao nosioci vlasništva, na osnovu ove analize, jesu socijalna zaštita, djelatnost zapošljavanja, reklamiranje i istraživanje tržišta i čišćenje životne sredine.

Takođe, i kada se vršilo posmatranje nosioca vlasništva prema klasi veličine poslovnog subjekta, rezultati se nijesu razlikovali od prethodnih. Zastupljenost žena kao nosioca vlasništva je najveća u klasi malih preduzeća, a svakako se i tu radi o malom procentu.

Ova analiza omogućila je kratak, ali realan uvid u strukturu preduzeća, kada se govori o nosioca vlasništva, po polu. Dalje planirane redovne analize, omogućići će komparacije i na ovom polju.

Prilog 1

ŠIFRA	NAZIV
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo
B	Vađenje ruda i kamena
C	Prerađivačka industrija
D	Snabdijevanje električnom energijom
E	Snabdijevanje vodom
F	Građevinarstvo
G	Trgovina na veliko i na malo, popravka mot. voz. i motocikala
H	Saobraćaj i skladištenje
I	Usluge pružanja smještaja i hrane
J	Informisanje i komunikacije
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja
L	Poslovanje nekretninama
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
O	Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje
P	Obrazovanje
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita
R	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti
S	Ostale uslužne djelatnosti
T	Djelatnost domaćinstva kao poslodavca
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela

Izdaje:

Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)

81000 Podgorica, IV Proleterske br.2

telefon (+382) 20 230-811, telefaks (+382) 20 230-814

Publikaciju pripremili zaposleni u ODSJEKU ZA REGISTRE

telefon: +382 20 230 969
e-mail: statistika@monstat.org